

על הרי גושן וקוותם לאור ושמה לצלמות ישית (ושית קדי) לערפל:

בטרם יחשך ובטרם יתנגפו רגליכם על הרי גושן וקוותם לאור ושמה לצלמות ישית (ושית קדי) לערפל:

שם י' ע"ב

ב על הר-נשפה שאו-גם הרימו קול להם הניפו יד ויבאו פתחי גדיבים:

שם י' ע"ב

ה תעה לבכי פלצות בעתתני את נשף חשקי שם לי לחרדה:

שם י' ע"ב

ינושף. עוף יעופף בנשף, כי לא יראה ציוס מפני להט אור השמש:

שם י' ע"ב

בו שאו-גם בארץ תקעו שופר בגוים קדשו עליה גוים השמיעו עליה ממלכות אררט מני ואשכנז פקדו עליה טפסר העלו-סוס פילק סמר:

שם י' ע"ב

מן הידוע כי גלות צבל בהיותו נערך אל גלות עמלק, נדמה הוא כיחוס חשכת תחלת הלילה או סופה, אל אפילת כל הלילה כולה בעצמה, אשר ע"כ דרשו ז"ל שומר מה מלילה על גלות עמלק, להיותו נמשך משך רב והיות אפילתו חשכה כחשכת ליל. ואולם גלות צבל, הנה אין זמנו ארוך כ"כ רק לפי מלאת לה שבועים שנה, ואף גם זאת בהיותם שמה, לא הכזירו עולם עליהם כ"כ כנודע, ולכן כאשר נכנה ענין גלותה נחארהו בשם נשף שבה עליו הביאור לחז"ל היותו מורה על תחלת הלילה וסופה, כמ"ש ז"ל נשף יונמא ואחי ליליא, נשף ליליא ואחי יונמא, וע"כ כאשר הזהיר ירמיה את עמו לבל יפלו בידה ברבות המרי, אמר תנו לד' אלקיכם כבוד וגו', ובטרם יתנגפו רגליכם על הרי גושן, וכן במפלתה של צבל, נחמר (ישעי' י"ג) על הר נשפה שאו גם, ונחמר בנודבר בעדה (שם כ"א) את נשף חשקי שם לי לחרדה. — וא"כ איפה ניחם במערכת העופות אל עיניה, את עוף הינשוף, אשר שמו מורה עליו היותו מושל בין הערביים, בתחלה הלילה וכמ"ש הראש"ע. — ולהיות עוף הזה ג"כ צסימני עיניו ולחיוו מהדמה לעוף הכוס כי הוא הנקרא בתרגום קיפופא ועל שניהם אמרו נכדה שם כי עיניהם ולסתוהיהם דומים לשל אדם, לכן נחמר בצבל שני

ואת הכוס ואת השלך ואת הינשוף: ואת התנשמת ואת הקאת ואת הרחם:

שם י' ע"ב

את הכוס ואת הינשוף והתנשמת: ואת הקאת ואת הרחמה ואת השלך:

שם י' ע"ב

פרק כ"ב הברכה האחת עשרה, היא ברכת השיצה, ובכאן מתחיל השינוי ביחוס העופות לפי וערכתן בין סדורן בת"כ ובין סדורן במ"ת, כי בת"כ מכוון עוף השלך לברכה זו, כי בא במערכתה באחד עשר, ובמ"ת מכוון עוף הינשוף לברכה זו כי שם הנהו באחד עשר, ועוף השלך אשר בת"כ הוא מכוון אל ברכת השיצה, הנה הוא מכוון לפי מקומו במ"ת אל ברכת אח זמח, ועוף הינשוף שבמ"ת הוא מכוון לברכה זו ברכת השיצה, הנה בת"כ מכוון הנהו לברכה הוינים, ובמ"ת מכוון עוף התנשמת לברכת המינים, אשר בראות המשכיל שינוי העוֹס, הזה, יגזור אומר כי לשוא שקדנו לשומר יחוס העופות אל סדר הברכות יען נשתנה עליהם סדר המערכת בנ"ת ונב"כ. — אולם אחרי אשר עזרו עלינו רוב מספר הברכות והעופות, ומצינו אותם קולעים אל שער החיחס ז"ל ולא יחטא, הנה חזקה התקוה כי שוב לא יחטא גם ביחוס הבאים לפנינו. — ונאמר:

שם י' ע"ב

יא משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה-מלילה שמר מה-מליל:

שם י' ע"ב

(יא) דומה. הוא אדום וכן הוא אומר מי כזור כדומה צמון היס (יחזקאל ס):

שם י' ע"ב

אלא אמר רבא תרי נשפי הוו נשף ליליא ואחי ינמא נשף ינמא ואחי ליליא.

שם י' ע"ב

מן תנו ליהוה אלהיכם כבוד

אדמומם, אשר על זה יורה ענין השלך, שאמרו עליו ז"ל (חולין ס"ג)
אמר רב יהודה שלך זה השולה דגים מן הים וכדמהרנמינן שליכוכא,
כי כן נושלו ישראל לדגים, כו"ט וידגו לרוב בקרב הארץ, כלומר
בקרב הארץ דייקא לא בין נכבי ים העוון לאומים.

הענינים הראוי' (ע"י הנם) והקול, באמרו (ישעי' סס) על הר גשפה
שאו גם הרימו קול להם, ונאמר עליה כזבוחת ירמיו' (נ"ח) שאו גם
בארץ תקעו שופר כזבים, וכן נאמר (סס נ') והשמיעו ושאו גם, וזוה
נחבאר לנו תכונת עוף הינשוף והוראת משפטו.

21) מצבם שמור טוה א:ב

[ב] דבר אשר על השמינית. ים על ארבע
גליות שסן שמונה מלכות, ואדום היא
השמינית, קרא הוא דקחב (רישיה דסב)
[ראשה וי-דסב] פב, קדוה ודרעוהי וניאל ב, לב, תרין, קעוה ונרסח' וסס),
תרין, שקוהי' וסס לג תרין, דגלוהי' וסס) תרין, קרי שמונה, פבל, בשדים,
קרי, פריס, נון, ומקרוין, ושמעאל ואדום. אקר רבי איבו אקרה קנסת ישראל לקני הקדוש ברוך הוא, רבנן
של עולם, אנו מקלסין לקניד בשעה שאקרה קקפן אוטבו משמונה גליות, שקאמר ונתחז ביום ההוא יוסף
ה' שנית ידו ונגו'. אשר ישאר מאשור ומקצרים ומקפתרוס ומקבוש ומקעילם ומקשצר ומקמקת ומקאי' הסי' ושינה
יא, ים, יו שמונה אמות קתוכין קסוק וזה, לקר קאמר יצל השמינית.

22) וזה לכם הטמא בשרץ השרץ

וזה לכם הטמא בשרץ השרץ
על הארץ החלד והעכבר והצב למינהו:
והאנקה והפח והלמאה והחמט והתנשמת:

23) ויהי זה שלום

ויהי זה שלום
אשור כי יבוא בארצנו וכי ידרך
בארמנותינו והקמנו עליו שבעה רעים
ושמנה נסיכי אדם:

24) ויהי זה שלום

ומאן נגירו שמנה
נסיכי אדם יש ושאלו ושמואל עמוס וצפניה צדקיה ומשיח ואליהו:

25) ויהי זה שלום

התנשמת. היא קלב"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופוחמת
גלילה, ומנשמת האמורה צרעים היא דומה לה, ואין לה
עינים, וקורין לה טלפ"א:

26) ויהי זה שלום

אולם הוראת עוף התנשנות הוא כאשר אומר, הנה אמרו צוהרש
למנח על השמינית ארבעה מלכיות שהם שמונה, ועמלק
היא השמינית, שה"ד רישיה דדהב טב, חדוה ודרעוהי תרין מעוהי
וירכותיה תרין שקוהי ורגלוהי תרין, הרי שמונה דאינון ארבעה צל
כשדים, מדי פריס, יון ומוקדון, ישמעאל ועמלק, הרי שמונה מלכיות
לכך נאמר על השמינית, וכנגדן מכון בתורה טוואת שמונה שרצים
והתנשנות היא השמינית שגסה, ושרשה שנים כי היא אשר הסירה
התמיד ונתנה שקוץ שומס, ושמונה מוקד ד', וכנגדן בקדושה שמונה
נסיכי אדם ומשיח העומד נגד האחרון, נ"כ האחרון שגסה, — והנה
רשי' ז'ל כתב כי התנשמת אשר באותם שבעופות, והתנשמת שגאוות
בשרצים חוכן אחד להם כי דומין זה לזה, וא"כ איפה להיות עינים

13) ויהי זה שלום

יב הוי המון עמים
רבים כהמות ימים יהמיון ושאוון
לאמים כשאוון מים כפירים ישאוון:

14) ויהי זה שלום

והרשעים פים נגרש
כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש
ומיט:

15) ויהי זה שלום

כג אמר אדני מבשן אשיב
אשיב ממצלות ים:

16) ויהי זה שלום

אחרי יהוה ילכו באריה ישאג כי הוא
ישאג ויחררו בנים מים:

17) ויהי זה שלום

אמר רב יהודה שלך זה השולה דגים מן הים

18) ויהי זה שלום

יו וקדיא ושליונא וקפופא:

19) ויהי זה שלום

המלאך הגאל אתי מבלדע יברך את הנערים
שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב
הארץ:

20) ויהי זה שלום

אך הורא השלך הוא. הנה ידוע כי המון לאומים משולים להמון מים
רבים כמ"ט (ישעי' י"ז) הוי המון עמים רבים כהמות ימים יהמיון
וכן נושלו זרע עמלק שנאמר (סס כ"ז) והרשעים כים נגרש, וישראל
בהיותה אלס בגולה כשקעים כנכבי שאונס, אשר ע"ו נאמר (תילים
ס"ח) אמר ד' ונבשן אשיב אשיב ונוולות ים, ונאמר (הושע י"ח) אחרי
ד' ילכו כאריה ישאג כי הוא ישאג ויחררו בנים מים, כי גאולתם הוא
כמו השב וניצול מושכרי ים, כי גואלם חזק ויציאה מיהם ויושיגם על

מכוון אל ברכת המינים עוף הינשוק יען היות סדר מערכה זו רומז אל גלות בבל, ובסדר מערכה שבמ"ח מכוון אל ברכת המינים עוף החגשמה להיות סדר מערכתה רומז אל גלות עמלק אשר לעומתו חכונת עוף החגשמה, ועליו יורה בקשת צרה"מ.

וליהיות כי מעת גלות בבל הוקם על ראש גולה שנה לדון ולשפוט כמ"ש ז"ל לא יסור שבט מיהודא זה ראש גולה שבבבל, והי' לו יד ושא לכוף העם למשפטו כאחד שופטי ישראל, וכן הי' הענין אף מנחת שני ואילך כמפורסם באגרות חז"ל בחלמוד ומדרשים. ובספרי

הקורות ודברי הימים, לכן בסדר המערכה שבמ"ח אשר היא מכוונת אל העת זמנן ההוא אשר מגלות בבל ואילך, בא זכרון עוף הינשוק המורה על החלוקה בבל, מכוון ומיוחס אל ברכת השיבה אשר היא בקשה לכוון השופטים והמנהיגים. שינהגו את העם כראשונים. ועי"ז ישיב ד' שבחינו, ושופטינו ככראשונה ויועלינו ככתחלה. ובזכותם יקויים ג"כ מ"ש אח"כ ואחרי כן יקרא לך עיל הדק קרי' נאמנה. וזהו כוונת ברכת זו בכלל השיבה שופטינו כנ"ל, ועי"ז יסור מוננו היגון והאנחה. ועי"ז ג"כ ודקנו ד' בושפט כמ"ש ציון בושפט חפדה ושבי' בלדקה.

אמר רב

יהודה אמר שמואל בשעה שנשאל את בת פרעה יד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול של רומי

ושם אחד נשפט כי העוף הזה, והוא החגשמה מכוון לגלות עמלק אחרון שבמנונה מלכות וכאמור.

27

עירובין י"ב

אמר רבי ירמיה בן אלעזר מיום שחרב בית המקדש רץ לעולם שישתמש בשתי אותיות שנאמר כל הנשמה תהלל יה הללויה

28

אבות י"ג

בית קמח"ה א"א כ"ו - כ"ב

ובשהסתכל עוד בדבר, תראה בו עוד ענין יוחר עמוק, אמרו ז"ל (עירובין) מיום שחרב בהמ"ק דיו לעולם שישתמש בשני אותיות שנ' כל הנשמה תהלל יה, ועי"ז חוס' שם, אך ענינו בפנימיות היא, כי הנה האזריה הפנימיים נחלקים לשנים, איברי המאכל וכלי הנשימה, ותלוים צושט וקנה, וושט למאכל, וקנה לקול ונשימה, וושט צימין וקנה בשמאל, זה ומקור החסד צימין וזה ומקור הפחד בשמאל, ולעולם צריך להגביר הימין מדה"ח על השמאל מדה"ד (עיי' שו"ע או"ח סי"ד סק"ו צ"ו) לכן הסיבה בשמאל ולא צימין, שווא יקדים קנה לוושט (ויגביר שמאל על הימין מדה"ד על מדה"ח) ויבוא לידי סכנה, ולעומתו בקליפה, הנה קליפת ישמעאל היא צימין מסטרא דאברהם מדה"ח, וקליפת עמלק בשמאל מסטרא דיצחק, אדמוני מדה"ד הקשה, כמזוהר צוה"ק באורך, ולכן עמלק מכוון אל הקנה העומד בשמאל, בסוד גער חית קנה, שדרשוהו ז"ל על עמלק, בסוד נעץ קנה בים, ולכן נעץ אותו גבריאל, אשר וקומו בקדושה ג"כ בשמאל מקום מדת הגבורה והפחד כמ"ש ז"ל המשל זה מיכאל ופחד זה גבריאל, וברע"מ פ' בא גבריאל בזכות יצחק ולכן בשעה שהקול קול יעקב והוא תיקון הקנה המוציא הקול אין ידו עמלק שולטות, והנה דרשו ז"ל כל הנשמה תהלל יה על כל נשימה ונשימה צריך לקלם להקב"ה, והוא פועל אברי הקנה המנשמות אשר לעומתו קליפת עמלק, אשר פשט ידו בצנול והחריב בהמ"ק, ולכן דרשו ג"כ מיום שחרב בהמ"ק דיו לעולם שישתמש בשני אותיות, כי אין השם שלם עד שימחה זרעו של עמלק כו' שנ' כל הנשמה, כי כוחו באיברי הנשימה, ועל כן מרכבתו צעופות עוף החגשמה שהוא שם נגזר מנשם ונשימה, והצן.

פרק כ"ג ואחרי אשר עינדנו על חוכן שלשת העופות האלה, והם הינשוק והחגשמה והשלך, היות הינשוק מורה על גלות בבל, והחגשמה על גלות עמלק, והשלך על הגאולה ונשימה, נחקה עתה על אופן יחוסיהם, אל הצרכות בשני סדרי המערכות שנת"כ ושנת"ח. — והנה כבר הגדנו מראש בפרק ט' מזה השער שם הזוהר חדש, כי האמור צה"כ צדצר העמידות לבוא יורה עד הבית השני והאמור צכונן זה צמ"ח מורה ונא על מאורעות בית השני וחורבנו עד לע"ל, ולהיות כי בגאולה בבל לא שנה מלכות בית דוד, אפס כי החנהגה אז האומה הישראלית ע"י השופטים והיוענים, והחזרת מלכות צ"ד אנחנו ונקיים שמהי' בגאולה העתידה, כמ"ש ועבדי דוד נשיא עליהם, לכן בא זכר עוף השלך המורה על הגאולה ועל הפורקן בסדר המערכה שנת"כ מכוון אל ברכת השיבה, שלא נאמר בצקשתה החזרת מלכות צ"ד רק השבת היוענים והשופטים, כי הוראת מערכת ת"כ ירמוז על גאולה בבל, ואולם צמ"ח בא זכר העוף הזה בסדר המערכה מכוון מול ברכת את נחח דוד, שהיא בקשת חזרת מלכות צ"ד יען כי הוראת מערכת מו"ח ירמוז על הגאולה העתידה, שעליו יורה עוף השלך, שאז חשבו מצ"ד וקרנו יצמיח.

וליהיות בקשת ברכת המינים הוא להכריה כל אויבי ד' והם אותם אשר החריבו את מקדשו י"ת לכן בגלות בבל אשר הכשדים היו שליטים אז. הנה היו הם המכוונים בצרכת המינים. אולם בגלות עמלק אשר הוא הי' המהרם הנה המכוון בצרכת המינים הם עם עמלק. ויען כי לעומת בבל וכשדים מכוון עוף הינשוק ולעומת עמלק מכוון עוף החגשמה כמו שזכרנו, לכן בא בסדר המערכה שנת"כ